
Rättegångarna i Jakarta

Med anledning av rättegångarna i Jakarta som hölls 2002-2003 mot de ansvariga för våldsvågen i Östtimor 1999 gav Watch Indonesia! i samarbete med ett antal tyska kristna organisationer i uppdrag åt advokaten Bernd Häusler att bedöma dem juridiskt. Arbetet resulterade i en rapport, som i mars i år hade översatts till engelska: Justice for the Victims. A Legal Opinion on the Indonesian human rights trials concerning the crimes committed in East Timor in 1999 (207 sidor; http://home.snafu.se/watchin/Justice_for_the_Victims.pdf).

Bred genomgång

Författaren undersöker rättegångsförhandlingarna och den legala kontext i vilken de ägde rum. Han sätter dem sedan i ett internationellt perspektiv och gör en bedömning utifrån detta. Frågan som ställs är: Uppfyller rättegångarna i Jakarta internationella kriterier, eller är

de skenrättegångar för att förhindra att en internationell domstol upprättas?

I introduktionen, som är skriven av representanter för Watch Indonesia!, presenteras utvecklingen i Östtimor 1999, bakgrunden till att rättegångarna kom i gång år 2002 och deras utfall. Det nämns att de bara omfattade massakrerna i Liquisa och Dili i april 1999 samt Suai-massakern i september samma år. Endast 18 personer åtalades.

Tre fall

Häusler går sedan igenom studiens utgångspunkter innan han förklarar hur domstolen i Jakarta kom till, vilken jurisdiktion och sammansättning den har o s v. Sedan följer redogörelser för åtalen mot den förre guvernören i Östtimor Abilio José Osorio Soares, förre

(Forts. på sidan 14)

(Forts. från sidan 13)

polischefen Timbul Silaen och Herman Sedyono (i sin helhet i appendix). De två förstnämnda åtalades båda för massakrerna i Liquisa och Dili, medan den sistnämnde ställdes inför rätta för delaktighet i Suai-massakern.

Därefter finns uppgifter om hur rättegångsförhandlingarna var upplagda, och vittnesmålen presenteras i de tre fallen. Vittnena var inblandade poliser och militärer. Endast Soares dömdes till tre års fängelse.

Bedömning

Genom att de juridiska utgångspunkterna bedöms ur ett internationellt perspektiv, finner man flera referenser till både den internationella brottmålsribunalen för f d Jugoslavien och den internationella brottmålsdomstolen samt europeisk och anglo-saxisk rättspraxis.

Författaren kommer fram till att någon enhetlig internationell standard att bedöma rättegångarna i Jakarta inte finns utan bara gemensamma principer. Tack vare indonesiska människorättskommissioner dokumenterades övergreppen i Östtimor 1999 tidigt. Nationell lagstiftning har anpassats till internationell. Underlag finns för att ställa de tre åtalade inför rätta, men det som presenterades av justitiekanslern var

otillräckligt.

Dokument saknades

Dokument om hur rapporter och kommandon sköttes av administrationen, polisen och militären saknades. Vittnesmålen var betydelsefulla, men de kunde inte kompensera den bristfälliga dokumentationen. Domstolen gjorde dock inga egna försök att få tag på de dokument som saknades, vilket författaren naturligtvis kritiserar. Den otillräckliga dokumentationen resulterade i diskutabla frikännanden.

Bristerna i rättegångarna bedöms vara allvarliga och omöjliga att ignorera. Domarna måste ändras på basis av de erforderliga dokumenten, vilka emellertid inte är så lätta att få fram - de kan ju komma att drabba de inblandade hårt. Ett alternativ är att upprätta en internationell domstol, medan författaren avvisar försoning utan att komma till rätta med det förflutna, såsom enligt honom Östtimors president Xanana Gusmão alltmera betonar. Sammanfattningsvis ger rapporten en god bild av rättegångarna i Jakarta, men man kan fråga sig varför inte rättegångsförhandlingarna är översatta till engelska.

Gabriel Jonsson